

**ZAMONAVIY AMERIKA ADABIYOTIDAGI KO'P MADANIYATLILIK
(MULTIKULTURALIZM): KELIB CHIQISHI VA XUSUSIYATLARI****Murotaliyeva Maftuna Shukurullo qizi****Termiz davlat pedagogika instituti****Amaliy ingliz tili kafedrasini o'qituvchisi****998997893803****Norboyeva Iroda Furqat qizi****Termiz davlat pedagogika instituti****Xorijiy til va adabiyot: 3-kurs bosqich talabasi****998943182302****<https://doi.org/10.5281/zenodo.14724476>**

Annotatsiya: Zamonaviy Amerika adabiyotida ko'p madaniyatlilik (multikulturalizm) o'zining muhim va keng tarqalgan mavzularidan biriga aylangan. Amerika jamiyatining ko'plab etnik va madaniy guruhlaridan iborat bo'lishi, adabiyotdagi ko'p madaniyatlilikning paydo bo'lishi va rivojlanishiga asosiy omil bo'ldi. Multikulturalizm, asosan, turli madaniyatlar, millatlar va ijtimoiy guruhlar o'rtasidagi o'zaro ta'sirlarni va farqlarni tasvirlash orqali, jamiyatdagi xilma-xillikni anglashga yordam beradi. Zamonaviy Amerika adabiyotida ko'p madaniyatlilik, o'zini anglash va identitetni izlash masalalariga katta ahamiyat beradi, ayniqsa, Amerika jamiyatining ko'p millatli va ko'p madaniyatli tarkibini aks ettiruvchi asarlar orqali.

Kalit so'zlar: ko'p madaniyatlilik (multikulturalizm), zamonaviy adabiyot, madaniy xilma xillik, jamiyat.

Аннотация: Мультикультурализм в современной американской литературе стал одной из важных и широко распространенных тем. Многоэтничность и многообразие культур в американском обществе стали основными факторами возникновения и развития мультикультурализма в литературе. Мультикультурализм, в первую очередь, помогает осознать разнообразие общества, изображая взаимодействие и различия между культурами, нациями и социальными группами. В современной американской литературе мультикультурализм уделяет большое внимание вопросам самоидентификации и поиска идентичности, особенно через произведения, отражающие многокультурную и многонациональную структуру американского общества.

Ключевые слова: мультикультурализм, современная литература, культурное разнообразие, общество.

Annotation: Multiculturalism in contemporary American literature has become one of the important and widely discussed themes. The multiethnicity and cultural diversity in American society have become the main factors for the emergence and development of multiculturalism in literature. Multiculturalism primarily helps to understand the diversity of society by depicting the interactions and differences between cultures, nations, and social groups. In contemporary American literature, multiculturalism pays significant attention to issues of self-identification and the search for identity, especially through works that reflect the multicultural and multinational structure of American society.

Ключевые слова: мультикультурализм, современная литература, культурное разнообразие, общество.

Ko'p madaniyatlik (multikulturalizm)– bu turli kichik guruhlar, madaniyatlar, irqalar va etnik guruhlar bir joyda yagona hukmron madaniyat ostida yashashiga qaratilgan qarashdir. Ushbu hamjamiyatning har bir a'zosi hukumatning siyosiy qonunlarini va huquqlarini qabul qiladi hamda ushbu mamlakatning rivojlanishiga o'z hissasini qo'shadi. Ko'plab zamonaviy demokratiyalar turli madaniy nuqtai nazarlar, amaliyotlar va hissalar bilan ajralib turadigan a'zolarni o'z ichiga oladi. Ko'plab ozchilik madaniy guruhlari o'zlarining hissalarini va identitetlarining chetlatilishi yoki kamsitilishiga duch kelgan. Multikulturalizmning birinchi tushunchasi 1938 yilda yozilgan John Murray Gibbonning “Canadian Mosaic: The Making of a Northern Nation” kitobida katta e'tibor qaratildi va bu asar AQShda keng tarqalgan madaniy assimilyatsiya tushunchasiga qarshi chiqqan. Bu tushuncha “eriydigan qozon” deb nomlanadi. “Eriydigan qozon” multikulturalizmi nazariyasi shundan iboratki, turli muhojir guruhlari o'z madaniyatlarini tashlab, oxir-oqibatda hukmron jamiyatga to'liq assimilyatsiya bo'ladi. Odatda, bu tushuncha AQShga muhojirlar assimilyatsiyasini tasvirlash uchun ishlatiladi.

Multikulturalizmning asosiy xususiyati – bu ikki yoki undan ortiq madaniyat vakillari o'zaro tez-tez ijtimoiy aloqalar o'rnatish uchun yetarlicha yaqin yashaydigan jamiyatdir. Multikulturalizmning boshqa ba'zi xususiyatlari quyidagilardan iborat:

1. Ma'lum bir mamlakatda turli madaniyatlar, millatlar va etnik guruhlardan bo'lgan odamlarning yashashi.
2. Turli madaniyat vakillari o'rtasida do'stona birgalikda yashash va katta sabr-toqatning mavjudligi.
3. O'zaro aloqalar yoki assimilyatsiya. Boshqa mamlakatdan kelgan muhojirlar mezbon madaniyatiga integratsiya qilishni yoki assimilyatsiya bo'lishni afzal ko'rishlari mumkin.
4. Tenglik. Mezbon mamlakatning siyosatlarini va qoidalari madaniy jihatdan tinch va barqaror birlashma yaratishga imkon beradi.
5. Rivojlanish. Mezbon mamlakat turli odamlar oqimini qabul qilib, ular o'z bilimlari, ko'nikmalari va samaradorligi bilan hissalarini qo'shishdan foyda ko'radi. Buning evaziga, muhojirlar ham mezbon mamlakatda yaxshiroq sharoitlar, yuqori moliyaviy foyda va hatto yaxshiroq xavfsizlikni yaratadilar.

Multikulturalizmning ushbu xususiyatlari uning jamiyat uchun ahamiyatini ko'rsatadi. Chunki, turli madaniyatlar o'zining e'tiqodlari va manfaatlariga ega bo'lib, ular o'zaro fikr almashish orqali ishlashning alternativ yo'llarini taqdim etishlari mumkin. Turli madaniyatlardan bo'lgan odamlar bizga ovqat, til, musiqa, san'at va adabiyot, tarix, din va boshqalar haqida turli xil qarashlar bera olishadi.

Amerika adabiyotining yangi davri. Multikultural adabiyot talabalarga boshqalar madaniyatini va o'z madaniyatlarini yaxshiroq tushunish imkoniyatini beradigan kuchli vosita sifatida hisoblanadi.

Multikultural adabiyot muloqotlarni yaratishning asosiy vositasidir. Adabiy asar umumiy tajriba tanasiga aylanadi, bu esa talabalarga o'zlarining individual madaniy fonlaridan kelib chiqqan holda javob berishga imkon beradi.

Amerika adabiyoti haqida gapirganda, biz uni Multikulturalizm orqali va uni bugungi kunda ifodalovchi mualliflar bilan tanishtiramiz. Shuni hisobga olishimiz kerakki, Multikulturalizmni ijtimoiy va adabiy hodisa sifatida to'liq tushunish hali amalga oshmagan.

Uning umumiy tamoyillarini bilgan holda, talabalar faqat uning ko'p millatli va ko'p etnik tarkibiy qismlarini ko'radilar. Ular uning jinsiy, sexual va ijtimoiy jihatlarini hisobga olishmaydi. Shunday qilib, ushbu tendensiyalarni ko'rsatuvchi mualliflar va badiiy asarlarni tanishtirish zarur.

Masalan, AQSh ochiq ravishda multikultural jamiyat sifatida hisoblanadi. Masalan, Gary Soto ning *Taking Sides* hikoyasi meksika-amerikalik bola haqida va u qanday qilib o'z madaniy identitetini saqlab qolishi mumkinligi haqida, chunki u onasi bilan oqlar yashaydigan mahallaga ko'chib o'tadi. Ushbu hikoya multikultural jamiyatdagi madaniyatlar o'rtasidagi o'zaro ta'sirlarni tasvirlagani uchun, bu ochiq ravishda multikultural adabiyot hisoblanadi. Ikkinchi tur esa birinchi turga nisbatan murakkabroq.

Multikulturalizm Amerika adabiyotida ikki xil shaklda bo'lishi mumkin: ochiq va bilvosita. Ochiq multikulturalizm jamiyatdagi madaniy xilma-xillikni aniq tasvirlaydi, masalan, Gary Soto ning *Taking Sides* hikoyasi. Bilvosita multikulturalizm esa boshqa madaniyatlarni o'z ichiga olgan va o'z madaniyatining dinamikasida o'qish orqali o'quvchilarni boshqa madaniyatlarni anglashga undaydi.

Shunday qilib, Amerika adabiyotidagi multikulturalizm, turli madaniyatlarning o'zaro aloqasi va jamiyatdagi xilma-xilliklarni, shuningdek, har bir madaniyatning o'ziga xos xususiyatlari va qadr-qimmatlarga bo'lgan hurmatni namoyon etadi.

Xulosa: Multiculturalism is a notion in literature that is used for a society in which several groups of people belong to different cultures live together. Existence of this notion dates back to the middle of the nineteenth century in Canada. Today Multiculturalism exists in every country all over the world. However, my topic belongs to American Multiculturalism I focused on subject matter of multicultural American literature. If we define widely, multicultural literature includes works of writers who are from diverse cultural, linguistic and religious background.

References:

1. Hall, E. T. (1976). *Beyond Culture*. Anchor Books. 71bet
2. Nowak MA. 2006 Five rules for the evolution of cooperation. *Science* 314, 1560–1563. (doi:10.1126/science.1133755)
3. Emmons RA, McCullough ME (eds). 2004 *The psychology of gratitude*. Oxford, UK: Oxford University Press.
4. Grant AM, Gino F. 2010 A little thanks goes a long way: explaining why gratitude expressions motivate prosocial behavior. *J. Pers. Soc. Psychol.* 98, 946–955. (doi:10.1037/a0017935)
5. Dean J. 2010 Why 'Thank You' is more than just good manners. *PsychCentral*. See [https:// psychcentral.com/blog/why-thank-you-is-morethan-just-good-manners/](https://psychcentral.com/blog/why-thank-you-is-morethan-just-good-manners/).
6. Emmons RA. 2007 *Thanks!: how the new science of gratitude can make you happier*. Boston, MA: Houghton Mifflin.